

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-
ДОРОЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни «Регіональна економіка»
для студентів денної та заочної форми навчання
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П. Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «Регіональна економіка»
для студентів денної та заочної форми навчання
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол __ від ____

Укладач:

Шевченко І.Ю.

Відповідальний за випуск:

Іванілов О.С.

Харків, ХНАДУ, 2017

Укладач: доц. Шевченко І.Ю.

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Регіональна економіка» належить до циклу нормативних навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Метою курсової роботи є закріплення теоретичних знань і придбання практичних навичок із дисципліни «Регіональна економіка» шляхом здійснення комплексного аналізу потенціалу економічного розвитку регіонів України.

Під час виконання курсової роботи відбувається процес закріплення знань, одержаних на лекційних і практичних заняттях, а також поповнення цих уявлень завдяки самостійній роботі студентів зі спеціальною літературою та здійсненню розрахунків.

Завдання курсової роботи полягає у формуванні вмінь з проведення комплексного аналізу економічного потенціалу регіонів, ідентифікації проблем і окреслення перспектив їх економічного розвитку. Виконання цього завдання досягається шляхом оцінки та аналізу тенденцій розвитку природно-ресурсного, екологічного, демографічного, трудового, освітнього, наукового, інноваційного, підприємницького, виробничого, експортного, фінансового та інвестиційного потенціалу регіону, виявлення проблем його економічного розвитку та розроблення заходів із їх нівелювання. Інформаційну базу виконання курсової роботи складають дані статистичних збірників «Регіони України», що щорічно видаються Державною службою статистики України.

Процес виконання курсової роботи складається з наступних послідовних етапів:

- визначення об'єкту проектування (отримання завдання);
- складання плану курсової роботи;
- вивчення літературних джерел і пошук даних, необхідних для виконання курсової роботи;
- виконання розрахункової частини курсової роботи;
- оформлення курсової роботи та її подання на рецензування;
- доопрацювання курсової роботи після рецензування та підготовка до захисту;
- захист курсової роботи.

ЗМІСТ І ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Вибір варіанту для виконання курсової роботи.

Курсова робота виконується студентом за індивідуальним варіантом, що визначається за двома останніми цифрами номеру індивідуального плану (залікової книжки) студента за наступною формою (табл. 1).

Таблиця 1 – Форма вибору індивідуального варіанту для виконання курсової роботи

Остання цифра	Передостання цифра				
	0; 5	1; 6	2; 7	3; 8	4; 9
0; 5	1	2	3	4	5
1; 6	6	7	8	9	10
2; 7	11	12	13	14	15
3; 8	16	17	18	19	20
4; 9	21	22	23	24	25

Об'єкти курсового проектування розподіляються за варіантами наступним чином: варіант № 1 – Вінницька область, варіант № 2 – Волинська область, варіант № 3 – Дніпропетровська область, варіант № 4 – Донецька область, варіант № 5 – Житомирська область, варіант № 6 – Закарпатська область, варіант № 7 – Запорізька область, варіант № 8 – Івано-Франківська область, варіант № 9 – Київська область, варіант № 10 – Кіровоградська область, варіант № 11 – Луганська область, варіант № 12 – Львівська область, варіант № 13 – Миколаївська область, варіант № 14 – Одеська область, варіант № 15 – Полтавська область, варіант № 16 – Рівненська область, варіант № 17 – Сумська область, варіант № 18 – Тернопільська область, варіант № 19 – Харківська область, варіант № 20 – Херсонська область, варіант № 21 – Хмельницька область, варіант № 22 – Черкаська область, варіант № 23 – Чернівецька область, варіант № 24 – Чернігівська область, варіант № 25 – м. Київ.

Усі розрахунки здійснюються у ретроспективному періоді – 3 роки до моменту виконання курсової роботи.

2. Вступ.

У вступі студентом зазначається актуальність курсового проектування, формулюються мета та завдання курсової роботи, окреслюється методологія, що буде застосована для виконання отриманого від керівника індивідуального завдання.

3. Розділ 1. Загальна характеристика регіону.

У першому розділі курсової роботи студентом наводяться основні дані щодо історичного розвитку, географічного положення та адміністративно-територіального устрою об'єкту проектування. Орієнтований обсяг розділу – 3-5 стр.

4. Розділ 2. Ретроспективний аналіз економічного потенціалу регіону.

У другому розділі курсової роботи студентом проводиться ретроспективний аналіз природно-ресурсного, екологічного, демографічного, трудового, освітнього, наукового, інноваційного, підприємницького, виробничого, експортного, фінансового та інвестиційного потенціалу об'єкту проектування.

2.1 Природно-ресурсний і екологічний потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику природно-ресурсному потенціалу обраного регіону: земельним і водним ресурсам, а також мінерально-сировинній базі (табл. 2-4).

Таблиця 2 – Стан земельних ресурсів регіону

Показники	1-й рік	2-й рік	Δ , %	3-й рік	Δ , %
Усього земель, тис. га, в т.ч.:					
- землі заповідного фонду;					
- землі сільськогосподарського призначення;					
- ліси;					
- забудовані землі;					
- землі під водою;					
- відкриті заболочені землі;					
- інші землі.					

Таблиця 3 – Стан водних ресурсів регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
Кількість річок, шт.					
Загальна довжина річок, км					
Ставки:					
- кількість, шт.;					
- площа водного дзеркала, тис. га;					
- об'єм водного ресурсу, млн. м ³ .					
Водосховища:					
- кількість, шт.;					
- площа водного дзеркала, тис. га;					
- об'єм водного ресурсу, млн. м ³ .					
Забір води з природних водних об'єктів, млн. м ³					
Забір води з природних водних об'єктів у розрахунку на 1 особу, млн. м ³					

Таблиця 4 – Стан мінерально-сировинної бази регіону

<i>№ з/п</i>	<i>Сорт, марка корисної копалини</i>	<i>Кількість родовищ</i>			
		<i>усього</i>	<i>у % до загальної кількості</i>	<i>розроблюється</i>	<i>у % до загальної кількості</i>
<i>у 1-му році</i>					
ГОРЮЧІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
НЕМЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
<i>у 2-му році</i>					
ГОРЮЧІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
	Δ, %				
МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
	Δ, %				
НЕМЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ					
...
	Δ, %				
<i>у 3-му році – за аналогією</i>					

Основні показники екологічного потенціалу регіону слід навести у вигляді табл. 5.

Таблиця 5 – Екологічний потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, млн. м ³					
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т, у т.ч.:					
- від стаціонарних джерел;					
- від пересувних джерел.					
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення у розрахунку на 1 км ² , т					
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення у розрахунку на 1 особу, т					
Утворення відходів, тис. т, у т.ч.:					
- відходів I-III класу небезпеки;					
- відходів IV класу небезпеки.					
Утворення відходів у розрахунку на 1 км ² , т, у т.ч.:					
- відходів I-III класу небезпеки;					
- відходів IV класу небезпеки.					
Утворення відходів у розрахунку на 1 особу, кг, у т.ч.:					
- відходів I-III класу небезпеки;					
- відходів IV класу небезпеки.					
Утилізовано та перероблено відходів, тис. т, у т.ч.:					
- відходів I-III класу небезпеки;					
- відходів IV класу небезпеки.					
Спалено відходів, тис. т, у т.ч.:					
- відходів I-III класу небезпеки;					
- відходів IV класу небезпеки.					

2.2 Демографічний потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику демографічному потенціалу обраного регіону (табл. 6).

Таблиця 6 – Демографічний потенціал регіону

Показники	1-й рік	2-й рік	Δ , %	3-й рік	Δ , %
Чисельність наявного населення, тис. осіб					
Чисельність народжених, осіб					
Коефіцієнт народжуваності*					
Чисельність померлих, осіб					
Коефіцієнт смертності*					
Природний приріст (скорочення) населення, осіб*					
Коефіцієнт природного приросту (скорочення) населення*					
Міграційний приріст (скорочення) населення, тис. осіб					
Коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) населення*					

Методичні вказівки:

1. *Коефіцієнт народжуваності* визначається як відношення чисельності народжених до наявного населення:

$$K_n = \frac{Ч_n}{Ч_{нн}}, \quad (1)$$

де $Ч_n$ – чисельність народжених, осіб;

$Ч_{нн}$ – чисельність наявного населення, тис. осіб.

2. *Коефіцієнт смертності* визначається за аналогією:

$$K_c = \frac{Ч_{п}}{Ч_{нн}}, \quad (2)$$

де $Ч_{п}$ – чисельність померлих, осіб.

3. *Природний приріст (скорочення) населення* є різницею чисельності народжених і чисельності померлих:

$$\text{ПП}_H = \text{Ч}_H - \text{Ч}_П. \quad (3)$$

4. *Коефіцієнт природного приросту (скорочення) населення* визначається за формулою

$$K_{\text{ППH}} = \frac{\text{ПП}_H}{\text{Ч}_{\text{HH}}}. \quad (4)$$

5. *Коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) населення* визначається за аналогією:

$$K_{\text{МПН}} = \frac{\text{МП}_H}{\text{Ч}_{\text{HH}}}, \quad (5)$$

де МП_H – міграційний приріст (скорочення) населення, тис. осіб

2.3 Трудовий потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику трудовому потенціалу обраного регіону (табл. 7).

Таблиця 7 – Трудовий потенціал регіону

Показники	1-й рік	2-й рік	Δ , %	3-й рік	Δ , %
1	2	3	4	5	6
Економічно активне населення у віці 15-70 років, тис. осіб					
Коефіцієнт економічної активності населення*					
Зайняте населення у віці 15-70 років, тис. осіб, у т.ч.:					
- у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, рибальстві, рибництві;					
- у промисловості;					
- у будівництві;					
- у фінансовій діяльності;					

1	2	3	4	5	6
- у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, діяльності готелів та ресторанів;					
- у діяльності транспорту та зв'язку;					
- в операціях із нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям;					
- у державному управлінні;					
- в освіті;					
- в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги;					
- в інших видах економічної діяльності.					
Коефіцієнт зайнятості населення*					
Середньорічна чисельність найманих працівників, тис. осіб					
Прийнято найманих працівників, тис. осіб					
Коефіцієнт обороту кадрів по прийому*					
Вибуло найманих працівників, тис. осіб					
Коефіцієнт обороту кадрів по звільненню*					
Безробітне населення у віці 15-70 років, тис. осіб					
Коефіцієнт безробіття населення*					
Попит на робочу силу, тис. осіб					
Навантаження безробітних осіб на 1 вакантне робоче місце*					
Працевлаштування незайнятих трудовою діяльністю громадян, тис. осіб					
Коефіцієнт працевлаштування безробітних*					
Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн.					

Методичні вказівки:

1. *Коефіцієнт економічної активності населення* визначається наступним чином:

$$K_{\text{еан}} = \frac{Ч_{\text{еан}}}{Ч_{\text{нн}}}, \quad (6)$$

де $Ч_{\text{еан}}$ – чисельність економічно активного населення, тис. осіб.

2. *Коефіцієнт зайнятості населення* розраховується так:

$$K_{\text{зн}} = \frac{Ч_{\text{зн}}}{Ч_{\text{еан}}}, \quad (7)$$

де $Ч_{\text{зн}}$ – чисельність зайнятого населення, тис. осіб.

3. *Коефіцієнт обороту кадрів по прийому* обчислюється таким чином:

$$K_{\text{об пр}} = \frac{Ч_{\text{пр}}}{\overline{Ч}_{\text{нп}}}, \quad (8)$$

де $Ч_{\text{пр}}$ – чисельність прийнятих найманих працівників, тис. осіб;

$\overline{Ч}_{\text{нп}}$ – середньорічна чисельність найманих працівників, тис. осіб.

4. *Коефіцієнт обороту кадрів по звільненню* розраховується за аналогією:

$$K_{\text{об зв}} = \frac{Ч_{\text{зв}}}{\overline{Ч}_{\text{нп}}}, \quad (9)$$

де $Ч_{\text{зв}}$ – чисельність вибулих найманих працівників, тис. осіб.

5. *Коефіцієнт безробіття населення* визначається за такою формулою:

$$K_{\text{бн}} = \frac{Ч_{\text{бн}}}{Ч_{\text{еан}}} = 1 - K_{\text{зн}}, \quad (10)$$

де $Ч_{\text{бн}}$ – безробітне населення у віці 15-70 років, тис. осіб.

6. Навантаження безробітних осіб на 1 вакантне робоче місце визначається за формулою

$$H_{\text{бо}_1 \text{ вак}} = \frac{Ч_{\text{бн}}}{\text{ПРС}}, \quad (11)$$

де ПРС – попит на робочу силу, тис. осіб.

7. Коефіцієнт працевлаштування безробітних обчислюється таким чином:

$$K_{\text{прац}} = \frac{Ч_{\text{прац}}}{Ч_{\text{бн}}}, \quad (12)$$

де $Ч_{\text{прац}}$ – чисельність працевлаштованих безробітних, тис. осіб.

2.4 Освітній потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику освітньому потенціалу обраного регіону (табл. 8).

Таблиця 8 – Освітній потенціал регіону

Показники	1-й рік	2-й рік	Δ, %	3-й рік	Δ, %
<i>Первинна підготовка</i>					
Кількість учнів загальноосвітніх навчальних закладів у розрахунку на 10 тис. населення, осіб					
Кількість учнів і слухачів професійно-технічних навчальних закладів у розрахунку на 10 тис. населення, осіб					
Кількість студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації у розрахунку на 10 тис. населення, осіб					
<i>Вторинна підготовка</i>					
Навчено працівників новим професіям, тис. осіб					
Підвищення кваліфікації працівниками, тис. осіб					

2.5 Науковий і інноваційний потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику науковому й інноваційному потенціалу обраного регіону (табл. 9-10).

Таблиця 9 – Науковий потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
Кількість організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи					
Фахівці вищої кваліфікації, осіб, у т.ч.:					
- доктори наук;					
- кандидати наук.					
Чисельність фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи, осіб, у т.ч.:					
- докторів наук;					
- кандидатів наук.					
Частка фахівців вищої кваліфікації, що виконують наукові та науково-технічні роботи, в т.ч.:					
- докторів наук;					
- кандидатів наук.					
Середня чисельність фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи, у розрахунку на 1 організацію, осіб, у т.ч.:					
- докторів наук;					
- кандидатів наук.					
Внутрішні поточні витрати на наукові та науково-технічні роботи, виконані власними силами наукових організацій, тис. грн., у т.ч.:					
- на фундаментальні дослідження;					
- на прикладні дослідження;					
- на науково-технічні розробки;					
- на науково-технічні послуги.					

Таблиця 10 – Інноваційний потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
Кількість інноваційно активних підприємств у промисловості за напрямками інноваційної діяльності:					
- внутрішні науково-дослідні розробки;					
- придбання науково-дослідних розробок;					
- придбання машин, обладнання та програмного забезпечення;					
- придбання інших зовнішніх знань;					
- навчання та підготовка персоналу;					
- ринкове запровадження інновацій;					
- інші.					
Розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності, тис. грн.:					
- внутрішні науково-дослідні розробки;					
- придбання науково-дослідних розробок;					
- придбання машин, обладнання та програмного забезпечення;					
- придбання інших зовнішніх знань;					
- інші витрати.					
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою для ринку, тис. грн.					
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою лише для підприємства, тис. грн.					
Впровадження прогресивних технологічних процесів у промисловості					
Освоєння інноваційних видів продукції у промисловості					

2.6 Підприємницький потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику підприємницькому потенціалу обраного регіону (табл. 11).

Таблиця 11 – Підприємницький потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
1	2	3	4	5	6
Кількість суб'єктів ЄДРПОУ, в т.ч.:					
<i>за правовим статусом:</i>					
- із статусом юридичної особи;					
- без статусу юридичної особи.					
<i>за організаційно-правовими формами господарювання:</i>					
- фермерське господарство;					
- приватне підприємство;					
- державне підприємство;					
- казенне підприємство;					
- комунальне підприємство;					
- дочірнє підприємство;					
- іноземне підприємство;					
- підприємство об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки);					
- підприємство споживчої кооперації;					
- акціонерне товариство;					
- товариство з обмеженою відповідальністю;					
- товариство з додатковою відповідальністю;					
- повне товариство;					
- командитне товариство;					
- кооператив;					
- організація (установа, заклад);					
- асоціація;					
- корпорація;					
- консорціум;					
- концерн;					

1	2	3	4	5	6
- інші об'єднання юридичних осіб;					
- філія (інший відокремлений підрозділ);					
- представництво;					
- товарна біржа;					
- кредитна спілка;					
- споживче товариство;					
- спілка споживчих товариств;					
- недержавний пенсійний фонд;					
- політична партія;					
- громадська організація;					
- релігійна організація;					
- профспілка, об'єднання профспілок;					
- творча спілка (інша професійна організація);					
- благодійна організація;					
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку;					
- орган самоорганізації населення.					
Частка суб'єктів ЄДРПОУ в регіоні від загальної їх кількості в Україні					
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами підприємництва, млн. грн., у т.ч.:					
- підприємствами;					
- фізичними особами-підприємцями.					
Частка реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами підприємництва в регіоні від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами підприємництва в Україні, в т.ч.:					
- підприємствами;					
- фізичними особами-підприємцями.					

2.7 Виробничий потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику виробничому потенціалу обраного регіону (табл. 12).

Таблиця 12 – Виробничий потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
1	2	3	4	5	6
Валовий регіональний продукт, млн. грн.					
Валовий регіональний продукт у розрахунку на 1 особу, грн.					
Валова додана вартість, млн. грн., у т.ч. створена:					
- у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві;					
- у рибальстві, рибництві;					
- у добувній промисловості;					
- у переробній промисловості;					
- у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води;					
- у будівництві;					
- у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку;					
- у діяльності готелів і ресторанів;					
- у діяльності транспорту та зв'язку;					
- у фінансовій діяльності;					
- в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям;					
- у державному управлінні;					
- в освіті;					
- в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги;					
- в наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту.					

1	2	3	4	5	6
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.					
Обсяг виробленої продукції сільського господарства, млн. грн., у т.ч.:					
- продукція рослинництва;					
- продукція тваринництва.					

2.8 Експортний потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику експортному потенціалу обраного регіону (табл. 13).

Представити в графічному вигляді товарну та географічну структуру експорту й імпорту в регіоні (приклад (експорт) – рис. 1-2) за досліджуваній період (3 роки).

Таблиця 13 – Експортний потенціал регіону

Показники	1-й рік	2-й рік	Δ, %	3-й рік	Δ, %
Загальний обсяг експорту товарів, млн. дол. США					
Загальний обсяг імпорту товарів, млн. дол. США					
Сальдо експортно-імпортних операцій, млн. дол. США					

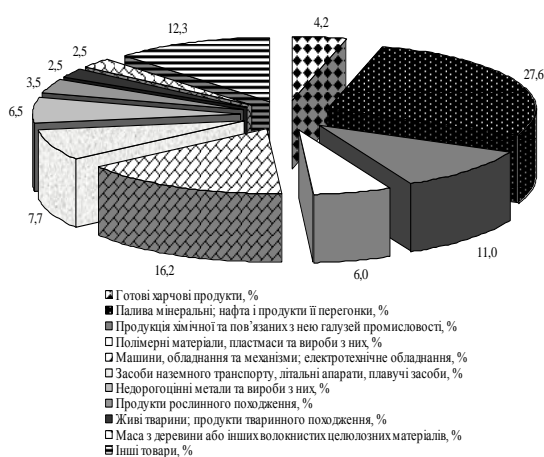

Рисунок 1 – Товарна структура експорту (приклад)

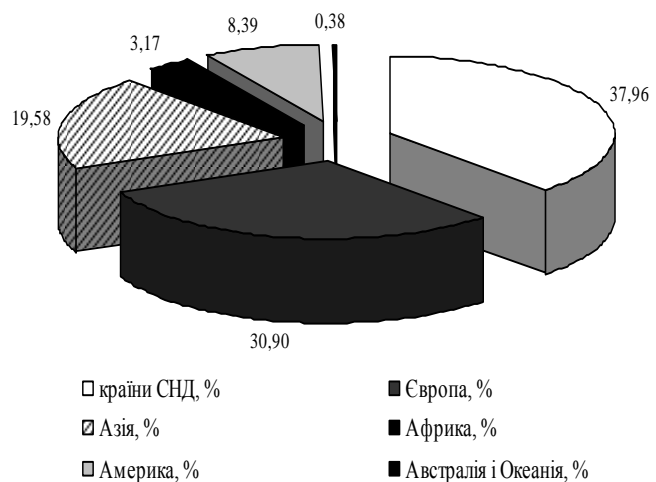

Рисунок 2 – Географічна структура експорту (приклад)

2.9 Фінансовий потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику фінансовому потенціалу обраного регіону (табл. 14).

Таблиця 14 – Фінансовий потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
1	2	3	4	5	6
Фінансовий результат підприємств до оподаткування, млн. грн., у т.ч.:					
- у сільському, лісовому та рибному господарстві;					
- у промисловості;					
- у будівництві;					
- в оптовій і роздрібній торгівлі, у сфері ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів;					
- у транспорті, складському господарстві, поштовій і кур'єрській діяльності;					
- у сфері тимчасового розміщування й організації харчування;					
- у сфері інформації та телекомунікації;					
- у фінансовій і страховій діяльності;					
- у сфері операцій з нерухомим майном;					
- у професійній, науковій і технічній діяльності;					
- у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;					
- в освіті;					
- в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги;					
- у сфері мистецтва, спорту, розваг і відпочинку;					
- у наданні інших видів послуг.					

1	2	3	4	5	6
Частка підприємств, які одержали прибуток, у т.ч.:					
- у сільському, лісовому та рибному господарстві;					
- у промисловості;					
- у будівництві;					
- в оптовій і роздрібній торгівлі, у сфері ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів;					
- у транспорті, складському господарстві, поштовій і кур'єрській діяльності;					
- у сфері тимчасового розміщування й організації харчування;					
- у сфері інформації та телекомунікації;					
- у фінансовій і страховій діяльності;					
- у сфері операцій з нерухомим майном;					
- у професійній, науковій і технічній діяльності;					
- у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;					
- в освіті;					
- в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги;					
- у сфері мистецтва, спорту, розваг і відпочинку;					
- у наданні інших видів послуг.					
Фінансовий результат підприємств, які одержали прибуток, млн. грн.					
Частка підприємств, які одержали збиток					
Фінансовий результат підприємств, які одержали збиток, млн. грн.					
Рентабельність операційної діяльності підприємств, %					

2.10 Інвестиційний потенціал регіону

Користуючись даними актуального статистичного збірника «Регіони України», дати характеристику інвестиційному потенціалу обраного регіону (табл. 15).

Таблиця 15 – Інвестиційний потенціал регіону

<i>Показники</i>	<i>1-й рік</i>	<i>2-й рік</i>	<i>Δ, %</i>	<i>3-й рік</i>	<i>Δ, %</i>
1	2	3	4	5	6
Капітальні інвестиції, млн. грн., у т.ч.:					
<i>за видами економічної діяльності:</i>					
- у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві;					
- у рибальстві, рибництві;					
- у промисловості;					
- у будівництві;					
- у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку;					
- у діяльності готелів і ресторанів;					
- у діяльності транспорту та зв'язку;					
- у фінансовій діяльності;					
- в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям;					
- у державному управлінні;					
- в освіті;					
- в охороні здоров'я та надання соціальної допомоги;					
- у наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту.					
<i>за джерелами фінансування:</i>					
- кошти державного бюджету;					
- кошти місцевих бюджетів;					
- власні кошти підприємств і організацій;					
- кошти іноземних інвесторів;					

1	2	3	4	5	6
- кошти населення на індивідуальне житлове будівництво;					
- кредити банків та інші позики;					
- інші джерела фінансування.					
Капітальні інвестиції у розрахунку на 1 особу, грн.					

5. *Розділ 3. Проблеми і перспективи економічного розвитку регіону.*

У третьому розділі курсової роботи студентом здійснюється узагальнення результатів розрахунків, ідентифікуються проблеми та окреслюються перспективи економічного розвитку регіону через розроблення низки заходів із нівелювання виявлених проблем розвитку економічного потенціалу об'єкту проектування (табл. 16).

Таблиця 16 – Проблеми розвитку економічного потенціалу регіону та заходи з їх нівелювання

<i>Елементи економічного потенціалу регіону</i>	<i>Проблеми розвитку елемента економічного потенціалу регіону</i>	<i>Заходи з нівелювання виявлених проблем</i>
Природно-ресурсний і екологічний потенціал		
Демографічний потенціал		
Трудовий потенціал		
Освітній потенціал		
Науковий і інноваційний потенціал		
Підприємницький потенціал		
Виробничий потенціал		
Експортний потенціал		
Фінансовий потенціал		
Інвестиційний потенціал		

6. *Висновки.* У висновках студентом узагальнюються результати проведеного дослідження, зазначається на досягненні поставленої мети та виконанні завдань курсового проектування.

ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота оформляється відповідно до вимог ДСТУ 3008-95. Мова написання – українська, або в окремих випадках із дозволу кафедри – інша.

Текст пояснювальної записки курсової роботи розміщується на папері білого кольору формату А4 лише з однієї сторони аркуша.

Поля аркуша: ліве – 3 см, верхнє та нижнє – 2 см, праве – 1 см.

Текст пояснювальної записки курсової роботи може бути оформлений рукописним або машинним способом.

При використанні рукописного способу текст оформляється чітким, розбірливим почерком або креслярським шрифтом із висотою літер і цифр не менше 2,5 мм. Щільність запису повинна бути однаковою. Чорнило чи паста – чорного або синього кольору.

При використанні машинного способу текст оформляється шрифтом Times New Roman, кегль – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, абзац – 1,25 см. На сторінці передбачається не менше 28-30 рядків по 57-60 знаків у кожному з них.

Основний текст курсової роботи виконується звичайним шрифтом і вирівнюється по ширині аркуша. Заголовки основних структурних елементів друкуються великими літерами без крапки наприкінці та розміщуються по центру аркуша.

Відстань між заголовком розділу і наступним текстом повинна складати два пустих рядки, заголовком підрозділу і попереднім або наступним текстом – один пустий рядок.

Помилки, описки та графічні похибки у тексті курсової роботи дозволяється виправляти підчисткою або замальовувати білою фарбою з нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого зображення.

Робота починається з титульного аркуша (Додаток А).

За титульним аркушем розміщується зміст із зазначенням назв і початкових сторінок структурних елементів курсової роботи. Назви та нумерація структурних елементів (вступ, розділи і підрозділи, висновки, перелік посилань) у змісті й у тексті курсової роботи повинні збігатися.

На наступному аркуші розміщується вступ (1-2 сторінки).

Вступ, кожний розділ і заключна частина, які розміщуються у вказаній послідовності, починаються з нової сторінки.

Аркуші нумеруються у правому верхньому кутку сторінки арабськими цифрами без крапки наприкінці, додержуючись наскрізної нумерації. Першою сторінкою є титульний аркуш, проте на ньому нумерація не ставиться.

Ілюстрації розміщуються відразу за текстом, де на них посилаються вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначаються словом «Рисунок», наприклад, Рисунок 2.1 – Структура наявного населення регіону. Номер ілюстрації складається з номеру розділу (у даному випадку – 2) та порядкового номеру ілюстрації (у даному випадку – 1).

У таблицях текст оформлюється кеглем 12 пт через одинарний інтервал. Нумерація таблиць здійснюється аналогічно до нумерації рисунків. Якщо таблиця не вмістилася на одному аркуші, вона продовжується на наступному листі в такий спосіб: зверху наступного аркуша з лівого краю пишеться: «Продовження табл. _», потім дублюється шапка таблиці та продовжується таблиця.

У тексті курсової роботи слід використовувати дієслова першої особи множини, наприклад, «приймаємо», «розглядаємо». Не допускаються скорочення, крім загальноприйнятих (тис., кг, шт. і т.д.). Якщо в тексті часто зустрічається якесь словосполучення і його потрібно скоротити, то при першому згадуванні в тексті необхідно дати повну назву, а в круглих дужках – скорочену. Наприклад, економічна активність (ЕА).

Формули нумеруються в межах розділів, їх номер також складається з номеру розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою та обрамлених у дужки, наприклад, (3.1). Формули оформляються з використанням Microsoft Equation 3.0 і відділяються від попереднього та наступного тексту пустим рядком.

На всі цитати у тексті мають бути посилання. Посилання оформляються мовою оригіналу згідно вимог ДСТУ 7.1:2006.

По ходу виконання курсового проекту керівник встановлює чотири контрольних дати перевірки. На момент першої перевірки має бути виконано 25% курсової роботи, другої – 50%, третьої – 75%, четвертої – 100% (Додаток Б). Повністю оформлена курсова робота подається студентом керівникові на рецензування.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі акти:

1. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 51. – С. 548.

2. Закон України «Про засади державної регіональної політики» // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – С. 90.

3. Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» № 341/2001 від 25 травня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/341/2001>. – Заголовок з екрану.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» № 385 від 6 серпня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>. – Заголовок з екрану.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про запровадження оцінки міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів» № 476 від 20 травня 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/476-2009-п>. – Заголовок з екрану.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів» № 931 від 11 листопада 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-п>. – Заголовок з екрану.

7. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» № 79 від 31 березня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16>. – Заголовок з екрану.

Базова література:

8. Каїра З.С. Розміщення виробничих сил: стратегія та практика: Навчальний посібник / З.С. Каїра, А.І. Омельянчук, О.С. Поважний. – Донецьк : Альфа-прес, 2006. – 320 с.

9. Лишиленко В.І. Регіональна економіка: Підручник / В.І. Лишиленко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 384 с.

Додаткова література:

10. Аванесова Н.Е. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник / Н.Е. Аванесова. – Х. : Щедра садиба плюс, 2015. – 223 с.

11. Іщук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: Підручник / С.І. Іщук, О.В. Гладкий. – К. : Знання, 2013. – 447 с.

12. Ковтун О.І. Регіональна економіка: Навчальний посібник для самост. вивч. дисципліни / О.І. Ковтун. – Львів : Новий Світ, 2012. – 162 с.

13. Мартусенко І.В. Регіональна економіка: Підручник / І.В. Мартусенко, Б.В. Погрішук. – Тернопіль : Крок, 2015. – 626 с.

14. Посилкіна О.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навчальний посібник / Посилкіна О.В., Доровський О.В., Баран Н.Й., Літвінова О.В. – Х. : Вид-во НФаУ, 2014. – 238 с.

Інформаційні ресурси:

15. Комплексна регіональна статистика. Статистичні дані Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

16. Багатогалузева статистична інформація. Регіональна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Заголовок з екрану.

17. Шевченко І.Ю. Тестові завдання з дисципліни «Регіональна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.khadi.kharkov.ua/upravlinnya-ta-biznesu/ekonomiki-pidприємства/item/8453-rehionalna-ekonomika.html>. – Заголовок з екрану.

ДОДАТОК А
Титульний аркуш курсової роботи

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кафедра економіки і підприємництва

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Регіональна економіка»
на тему: «Комплексний аналіз потенціалу економічного розвитку
регіону (на прикладі _____ області)»

Студента(-ки) II курсу групи ЕП-2_
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»

Керівник _____

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

Харків – 20____

ДОДАТОК Б
Графік виконання курсової роботи

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра економіки і підприємництва

ГРАФІК
виконання курсової роботи
з дисципліни «Регіональна економіка»

Структурні елементи курсової роботи	Відсотки виконання курсової роботи
Вступ	2
Розділ 1. Загальна характеристика регіону	8
Розділ 2. Ретроспективний аналіз економічного потенціалу регіону	80
2.1 Природно-ресурсний і екологічний потенціал регіону	10
2.2 Демографічний потенціал регіону	5
<i>Перша перевірка (готовність курсової роботи – 25%)</i>	
2.3 Трудовий потенціал регіону	10
2.4 Освітній потенціал регіону	5
2.5 Науковий і інноваційний потенціал регіону	10
<i>Друга перевірка (готовність курсової роботи – 50%)</i>	
2.6 Підприємницький потенціал регіону	10
2.7 Виробничий потенціал регіону	8
2.8 Експортний потенціал регіону	7
<i>Третя перевірка (готовність курсової роботи – 75%)</i>	
2.9 Фінансовий потенціал регіону	10
2.10 Інвестиційний потенціал регіону	5
Розділ 3. Проблеми і перспективи економічного розвитку регіону	7
Висновки	2
Перелік посилань	1
<i>Четверта перевірка (готовність курсової роботи – 100%)</i>	

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
з дисципліни «Регіональна економіка»
для студентів денної та заочної форми навчання
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»

Укладач: ШЕВЧЕНКО Інна Юріївна

Відповідальний за випуск *Іванілов О.С.*

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка _____

План _____, поз. _____

Підписано до друку _____ р. Формат 60×84 1/16. Папір газетний.

Гарнітура Times New Roman Cyr. Віддруковано на ризографі.

Ум. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. _____.

Зам. № _____. Наклад _____ прим. Ціна договірна.

ВИДАВНИЦТВО

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Видавництво ХНАДУ, 61002, Харків-МСП, вул. Ярослава Мудрого, 25

Тел./факс: (057) 700-38-64; 707-37-03, e-mail: rio@khadi.kharkov.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Серія ДК № 897 від 17.04.2002 р.